

Pipityu

Azt a fűzfán fűtyülő rézangyalát ennek a repedsarkú rohadt bagázsnek meg az egész szemét világnak, süvöltött végig a téren Sóbujtó hangja. A mennydörgésre a város minden kutyája behúzta a farkát, és a földre kuporodott.

Sóbujtó egy kupacba söpörte a szemetet, és belapátolta a maradék megbarnult levéllel együtt a talicskájába. Aztán nekidőlt az iskola kerítésének. Köpött egyet, majd kézfejével megtörölte hatalmas sárga bajuszát. Köténye zsebéből előkotorta pipáját.

Amikor hatalmas tenyerét behajlította, hogy a szél el ne fújja a gyufaszál lángját, a fellobbanó fényben bajusza aransárgája hirtelen szerteömlött az arcán, és a mély árkokkal telesabdalt arc úgy világított, mint a sárga lámpások azokon a hajókon, melyek régi éjszakákon a híd alatt ringatóztak. Bozontos szemöldöke fenyegetően összerándult, és sárga szemével úgy nézett át a lángon, mintha valahova a nagyon messzi múltba nézne vissza. Mintha nézett volna valakit, aki ismerte őt abból az időből, amikor Sóbujtó még más ember volt. Ilyenkor a verebek is összehúzták magukat.

Öreganyám mindenre emlékszik, ami a városban történt. Óvodába jártam, mikor azt mesélte, hogy Sóbujtó azelőtt pontosan olyan ember volt, mint mi vagyunk. Volt felesége és két fia. Az egyikből repülőtiszt lett a hadseregben, és negyvenhárom tavaszán nem tért vissza egy bevetésből. A másik fia is a Ludovikán végzett, ő még a háború kitörése előtt tűnt el. Állítólag valamilyen titkos küldetésben járt Törökországban, azóta senki sem hallott felőle.

Sóbujtó közvetlenül a háború kitörése után tűnt fel a városban. Egy szürke Mercedes automobillal jött, és senki nem tudja, kivel beszélt, hol járt a harcok idején. A szürke Mercedesese mindig késő éjjel gördült át a hídon, és kora hajnalban már indult is vissza Pest felé. De volt, amikor ellenkező irányba, vagyis észak felé. Aztán hónapokig nem látta őt senki. Apám szerint ő volt a kormányzó személyes megbízottja, de öreganyám azt mondja, hogy egyenesen a Sátán nagykövete volt. Amikor Belzebub megmutatta neki

azt a sok gonoszszágot, ami még vár ránk, Sóbujtó bajsza meg a szeme fehérje azonnal megsárgult.

Mikor aztán, jócskán a háború után, végleg visszatért, feleségének már csak a sírját találta. A fiairól semmi hír, a házába idegenek költöztek. Sóbujtó azóta a híd mellett lakik egy deszka-bódében, amit saját maga tákolt össze. Öreganyám szerint, amikor visszajött, egy szakadt hátizsákban volt minden vagyona. Állítólag pisztolya is van, meg iránytűje és kukkerja. Amikor reggel elmegy otthonról, egy rozsdás lakattal zárja be a bódéját. Bár én úgy gondolom, hogy fölöslegesen, mert a halál se merne egyedül belépni oda, arra a félelmetes helyre. A városban nincs ember, aki szóba merne állni vele. Csak a bolond Kuroskányival szokott beszélgetni, és néha Imre bácsi kínálja meg őt egy szivarral. De legtöbbször csak söpör, pipázik és néz a semmi felé.

Én szokott helyemen, a tér iskola felőli sarkán álló fa sűrű lombjai közé épített fészkenben ültem, és vártam, mikor jönnek a többiek. Szerettem ebben a szűk kalibában, ahonnan mindent láttam és hallottam, ami a téren történik, és ahol mindig biztonságban éreztem magam.

A saroknál most feltűnt Bandi. Fekete juhászkytyája mögötte ballagott. Bandi szorosán a fal mellett lépkedett. A meccseken sem távolodott sohasem két méternél messzebbre az oldalvonaltól. Csak a fehér mézcsík mellett érezte biztonságban magát. A nézők sokszor üvöltöttek neki, hogy Bandi, egyedül vagy, törj kapura, de ő ilyenkor is lefutott a szögletzászlóig, s ott cselezgetve várta meg, amíg a többiek megérkeznek a tizenhatoson belülré.

Amikor Didi feltalálta azt a hulló faleveles trükköt, Bandi négy alkalommal lógott be a moziba, hogy a híradóban kifigyelje a csokoládébarna brazil csatár minden mozdulatát. Aztán az edzések után is kint maradt a pályán, amíg csak be nem sötétedett, és gyakorolta a hulló falevelet.

Az a marha olyan kifordított csülökkel nyúl a labda alá, hogy azt lehetetlen utánózni, panaszkodta Istvánnak pár hét múlva. A labda ettől akkora falsot kap, hogy öt méter magasan megáll a levegőben. Aztán, mint a vércse, bezúg a felső lécz alá. Hiába mesélte a Kubala, hogy a Planyicska minden lövést kivédett. A hulló falevelet még két Planyicska sem fogná meg.

A Léva elleni rangadón aztán végre bemutatta az új szerzeményét, a Bandi-frászt. Amikor a tizenhatos magasságához ért, intett Palinak, hogy jön a beadás, aztán bal külsővel megrúgta a labdát a tizenegyes pont és az őt és feleséjét közé. Ilyenkor minden vérbeli kapus elüvölti magát, hogy jövek, és a védők szétrebbennek. Így tett Janík is, a lévaiak kapusa. De amikor Bandi

labdája a tizenegyes pont környékére ért, hirtelen pörögni kezdett, és egy éles fordulatot véve bevágódott a bal felső sarokba. Janík négykézlábra ereszkedett, úgy bámult a hálóban táncoló labdára. Aztán odaballagott Bandi-hoz, és jól hátba vágta őt. Marha szerencséd van, cigány, vigyorgott.

A lévaiak még az első féldőben kiegyenlítették, aztán a nyolcvanadik percben Tomi rúgott egy védhetetlen öngólt Suteknek, úgyhogy a nézők lassan elindultak hazafelé. De Bandi ekkor újra elfutott a balszélen, és megint középre vágta a labdát. Pali most már fel sem ugrott fejelni, mert látta, hogy milyen veszettül pörög a labda. Csak az a nagydarab Janík nem vett észre semmit. Megint rábömbölt a védőire, hogy jövök!, és előrevetette magát. Bandi labdája ekkor biccentett egyet a bamba kapusnak, és egy éles fordulatot véve újra bevágódott a bal felső sarokba.

Mikor Fagacsnál arról faggatták őt a szurkolók, hogy hogyan csinálja, csak megrántotta a vállát, és azt felelte, ő tényleg nem tudja, de az a fontos, hogy a lábfeje pontosan emlékszik arra, hogyan kell elrúgni a labdát. Én csak egy cigánygyerek vagyok, és soha nem olvastam könyveket. Nem a fejemet használom a gondolkodásra, nekem a lábam emlékszik minden cselre meg az összes rúgásra is.

Bandi az ificsapat sztárja volt, mindenki szerette őt a városban, pedig tényleg cigány volt. Bagyura, a szertáros akkor csak két focistának adott frottír törülközőt a zuhanyozás után: Palinak meg Istvánnak. Azért, mert ők úriemberek. A ti rücskös valagatoknak jó lesz a zsákvászon is, röhögött. De amikor Bandi berúgta a második hulló falevelet is, Bagyura kivette a szekrényből a saját törülközőjét, és azt mondta neki, hogy te vagy a harmadik úriember a csapatban. Nyugodtan töröld bele a valagadat is.

Ez után a meccs után az emberek azon vitakoztak Fagacsnál, hogy kiből lesz a legnagyobb focista, Pipikéből, Paliból vagy Bandiből.

Istvánt mindenki csak Pipikének hívta, Baba néni ugyanis minden meccs előtt egy frissen vasalt, fehér zsebkendő-t tett a nadrágja zsebébe, hogy ha megizzad, ne az alkarjával törölje az arcát, mint a többiek. Ebből a pipiske-désből alakult ki az új neve, a Pipike.

Pipike még az orrát is a zsebkendőbe fújta ki, nem úgy, mint mi, akik hüvelykujjunkkal elszorítottuk előbb az egyik, majd a másik orrlyukunkat, és minden egyes gól után nagy takonygombócokat spriceltünk a földre. Amikor Pipike lőtt gólt, mindig megtörölte a homlokát a fehér zsebkendővel, aztán integetni kezdett vele Baba néninek a tribünre. Pontosán olyan kecses

mozdulattal csinálta, ahogyan Drábik tanító elvtársnő szokott integetni nekünk a május elsejei ünnepségeken.

Csakhogy amikor Drábik tanító elvtársnő integet, akkor pontosan fordított a helyzet, mert ilyenkor ő áll fent a tribünön, és onnan lengeti zsebkezdőjét a munkásosztálynak és a tanuló ifjúságnak, akik a főtéren masíroznak.

Drábik tanító elvtársnő csakis azért állhat fel a tribünre minden május elsején, mert az édesapja és Gottwald elvtárs jó barátok voltak a háború előtt is, és a prágai parlamentben együtt tervezgették, hogyan fogják kicsavarni a burzsujok nyakát. A tanító elvtársnő apukája sokszor ült börtönben is, mert tüntetéseket szervezett a magyar munkásoknak Kosúton meg Vágtornócon. Ilyenkor mindig kivonult a csendőrség is, belelőtt a tömegbe, és sok mártír elvtárs maradt az utcákon. De a halott munkásokat a csendőrök már nem tudták megbüntetni, ezért minden tüntetés után Drábik tanító elvtársnő apukáját tartóztatták le. Olyan sokszor volt börtönben mások miatt, hogy még a frontra sem vihették őt ki harcolni. Feri bácsi szerint a tanító néni apukájának marha szerencséje volt, mert a csendőrök puszkagolyói mindig más munkásokat találtak el. Abban viszont pechje volt, hogy emiatt őbelőle sohasem lehetett igazi mártír, és amikor a háború után elkezdték kitelepíteni az országból az áruló magyarokat, Gottwald elvtársnak és Husák elvtársnak nagy fejtörést okozott, hogy mi legyen a tanító elvtársnő papájával, aki hiába volt becsületes kommunista, mivel minden tüntetést túlélte, nem volt bizonyíték a hősiességére. Beneš elnök dekrétumai meg nem intézkedtek az ilyen komplikált esetekről. Ezért a cseh és szlovák elvtársak azt mondták Drábik elvtársnak, hogy pár évre legyen ő is ugyanolyan szlovák, mint a többi kommunista, és akkor nem kell őt kitelepíteni az országból, sőt még a házáat is megtarthatja. És Drábik elvtárs beírta a kérdőívbe, hogy ő most már szlovák, és a pártaktíván letolta azokat a magyar kommunistákat, akik úgy akartak kommunisták lenni, hogy közben megmaradnak magyarnak is.

Ne búsulj, Lajoskám, az igazi kommunistának úgyszincs hazája, kiáltotta Drábik elvtárs Koltai elvtársnak, amikor meglódult vele a vonat Magyarországra felé. Aztán köpött egyet, és azt mondta a szlovák elvtársainak, hogy nagyon csalódott Koltai elvtársban, aki valószínűleg sohasem volt igazi elvtárs. Pedig Koltai elvtársat a kosúti tüntetés során mellkason lőtték a csendőrök, és csak az mentette meg az életét, hogy nagy bagós volt, és a cigarettatárcáját mindig a szíve fölött hordta.